

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2020-966
Den 11. maj 2020

Uformel videokonference for udenrigsministre (udenrigsanliggender) den 15. maj 2020

SAMLENOTAT

1. Det Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten i lyset af pandemien 2
2. Den mellemøstlige fredsproces 4

1. Det Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten i lyset af pandemien

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Udenrigsministrene ventes at drøfte implikationerne af COVID-19 i Det Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten, herunder de økonomiske konsekvenser for landene i regionen, samt EU's tiltag og initiativer på baggrund af pandemien.

2. Baggrund

Landene i Mellemøsten og Nordafrika er indtil videre ikke blandt de hårdest ramte hvad angår dødsfald som følge af COVID-19. De økonomiske konsekvenser af COVID-19 har imidlertid allerede stor betydning for regionen. Ifølge analyser forventes stort set alle lande i regionen at opleve økonomisk tilbagegang i indeværende år. Særligt olieprisen, manglende turisme og et fald i remitter forventes at ramme hårdt og kan potentielt sende et stort antal mennesker under fattigdomsgrænsen. Omfattende økonomisk afmatning som følge af COVID-19 kan endvidere få betydning for den politiske udvikling, true stabiliteten og forstærke eksisterende kriser forbundet med svag regeringsførelse, krænkelser af individuelle rettigheder og pressefrihed, sekteriske konflikter, spændinger mellem religiøse og sekulære grupper såvel som økonomisk ulighed både lande og befolkningsgrupper imellem. Samlet set vil alt dette kunne føre til øget risiko for social uro og bidrage til ustabiliteten i regionen.

Pandemien ventes at ramme landene i Mellemøsten og Nordafrika forskelligt. Hvor landene i bl.a. Nordafrika kan forventes at opleve et fald i remitter og en nedgang i turismen, kan krisen i Levanten bl.a. potentielt få store konsekvenser for de mange flygtninge. Pandemien og dens konsekvenser forventes at gå hårdest ud over de mest udsatte, herunder flygtninge, internt fordrevne og irregulære migranter i lighed med andre sårbare grupper. I Golflandene vil særligt den faldende oliepris påvirke landene og deres økonomier.

EU søger, bl.a. med det såkaldte ”Team Europe” initiativ, som omfatter et stærkt og koordineret fælles EU-svar (EU fællesskabsbistanden, EU’s medlemslandes og øvrige centrale europæiske aktørers bidrag) til støtte for udsatte partnerlandes bestræbelser på at håndtere COVID-19-udbruddet, at støtte og udvise solidaritet med partnerlande i lyset af pandemien. Her er bl.a. MENA-regionen i fokus. Som led i EU’s globale COVID-19-respons har Kommissionen re-allokeret 2,1 mia. Euro til indsatser til Det Sydlige Naboskab, som omfatter Algeriet, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Libyen, Marokko, Palæstina, Syrien og Tunesien, med fokus på styrkelse af sundhedsområdet og afbødning af de socioøkonomiske effekter af pandemien.

3. Formål og indhold

Udenrigsministrene ventes at drøfte implikationerne af COVID-19 pandemien i EU’s Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om behovet for EU-fokus på den COVID-19 relaterede udvikling i Det Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten samt EU's støtte til lande i regionen.

10. Regeringens generelle holdning

Det er regeringens holdning, at landene i Det Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten, hvor udviklingen i forhold til bl.a. konflikter og migration har stor betydning for Europa, er centrale for EU. Regeringen støtter EU's fokus på pandemien i EU's Sydlige Naboskab og det bredere Mellemøsten samt EU's tiltag for at afbøde pandemiens konsekvenser for regionen og de heraf følgende potentielle konsekvenser for Europa.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

2. Den mellemøstlige fredsproces

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

I forbindelse med drøftelsen af COVID-19s konsekvenser for Mellemøsten og Nordafrika ventes udenrigsministrene at drøfte den mellemøstlige fredsproces med fokus på EU's muligheder for i samarbejde med regionale og internationale aktører at støtte fredsforhandlingerne.

2. Baggrund

I forhold til den mellemøstlige fredsproces har det store arbejde for at forhindre spredning af COVID-19 sammenholdt med regeringsdannelsen i Israel efter valget den 2. marts midlertidigt mindsket fokus på konflikten. I Israel er der fortsat lave smittetal og lav dødelighed, og meget tyder på, at en tidlig indførelse af vidtgående restriktioner i forhold til forsamlings, arbejde og offentlige institutioner har virket i forhold til en opbremsning af smitten og udvikling i epidemien. I Palæstina ses fortsat langsom smittespredning, som holdes under kontrol gennem effektiv håndtering fra myndighederne, men konsekvenserne for den i forvejen pressede palæstinensiske økonomi er alvorlige.

Beslutningen den 20. april om en israelsk samlingsregering med premierminister Netanyahu som leder de første 18 måneder og siden den tidligere oppositionsleder Gantz de følgende 18 måneder må ventes at føre til fornyet aktivitet med udgangspunkt i det amerikanske udspil, som blev fremlagt ultimo januar 2020. I koalitionsaftalen angives, at en israelsk regering vil forfølge det annekteringsspor, som det amerikanske udspil åbner op for, og fremkomme med konkrete udspil til annektering på Vestbredden. Ifølge koalitionsaftalen kan det ske fra den 1. juli.

Det palæstinensiske lederskab har afvist det amerikanske udspil - om end man fra palæstinensisk side fortsat opretholder sikkerhedssamarbejdet med Israel - og det samme har både den Arabiske Liga og OIC. Diskussionen om det amerikanske forslag har imidlertid sat øget fokus på det dødvande, som fredsprocessen har befundet sig i de seneste mange år. EU har i første omgang udtrykt håb om, at det amerikanske udspil kunne skabe momentum for en genoptagelse af fredsforhandlinger med en samtidig understregning af sin position i forhold til to-statsløsningen med henvisning til relevante FN-resolitioner og EU's rådskonklusioner. Af udtalelsen fra EU's udenrigsrepræsentant fremgår, at det amerikanske forslag afviger fra de internationalt anerkendte parametre for en fredsløsning, og at en varig og retfærdig fred kun kan opnås gennem direkte forhandlinger mellem parterne. EU's udenrigsrepræsentant har slået fast, at EU vil engagere sig med begge parter, aktører i regionen og alle internationale partnere og har bl.a. refereret til en genoptagelse af arbejdet i Den Mellemøstlige Kvartet, hvor EU, USA, FN og Rusland indgår. Målet med EU's bestræbelser er overordnet at understøtte mulighederne for en snarlig genoptagelse af fredsforhandlingerne med henblik på realiseringen af en to-statsløsning i overensstemmelse med de kendte parametre herfor.

3. Formål og indhold

Udenrigsministrene ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces, herunder hvordan EU vil kunne bidrage til fremdrift.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Der vil blive taget stilling til eventuelle konsekvenser, såfremt der senere måtte blive vedtaget konkrete tiltag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdning

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om en fortsat aktiv og bredspektret EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører med det hovedsigte at støtte fredsforhandlinger. Det må også forventes, at der vil være en indledende drøftelse af EU's handlemuligheder med henblik på at undgå unilaterale skridt fra parterne, herunder en mulig israelsk annektering. Det må dog ventes, at velkendte uenigheder blandt EU-landene om EU's nærmere rolle vil fremgå af drøftelsen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante internationale partnere, inklusiv USA og regionale aktører, herunder at der fra EU's side sendes et klart signal til parterne om at undlade unilaterale skridt. Det er regeringens holdning, at israelsk annektering af områder af Vestbredden vil udgøre en klar overtrædelse af folkeretten og få alvorlige konsekvenser for mulighederne for at opnå en to-statsløsning, den regionale stabilitet og Israels position i det internationale samfund.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg den 19. februar 2018 til orientering.